

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/3/2017
Identifikačné číslo spisu:	1710202228
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1710202228.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore veci žalobcov 1a/ F. Z., bývajúceho v Z., 1b/ W. L., bývajúceho v Z., 2/ S. G., bývajúcej v Z., 3/ T. B., bývajúcej v Z., 4/ E. M., bývajúcej v Z., 5/ L. Z., bývajúcej v N., 6/ G.I., bývajúceho v E., všetkých zastúpených AK MS s.r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom v Bratislave, Galandova č. 3, IČO: 47237767, proti žalovanému Ing. N. E., bývajúcemu v Z., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a o vydanie nehnuteľností, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 9 C 51/2010, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. februára 2015 sp. zn. 4 Co 222/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. februára 2014 č.k. 9 C 51/2010-140 zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa po pripustení jej zmeny uznesením z 8. februára 2013 č.k. 9 C 51/2010-104 domáhali určenia, že sú každý v podiele 2/12 vlastníckmi pozemkov parcela č. XXX/XXX vo výmere XXX m², záhrada a parcela č. XXX/XXX vo výmere XXX m², zastavané plochy a nádvoria v katastrálnom území W., obec W., vytvorených geometrickým plánom č. 66/2012, vyhotoveným spol. ISA SYSTEMS s.r.o. a zároveň uloženia povinnosti žalovanému vydať tieto nehnuteľnosti žalobcom. Zamietnutie žaloby súd právne odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení ich vlastníckeho práva s poukazom na § 80 písm. c/ a § 460 Občianskeho zákonníka. So zreteľom na zamietnutie žaloby z uvedeného dôvodu neskúmal naplnenie hmotnoprávných podmienok, a to prídelový proces, teda výmer o vlastníctve pôdy, jemu predchádzajúcu konfiškáciu a dokončenie prídelového procesu. Žalobu v časti uloženia povinnosti žalovanému vydať žalobcom predmetné nehnuteľnosti zamietol ako predčasne podanú s odôvodnením, že predpokladom pre vydanie (vypratanie) týchto nehnuteľností musí byť právoplatné určenie vlastníckeho práva v prospech žalobcov. O náhrade trov konania rozhodol tak, že ich náhradu žalovanému nepriznal, nakoľko si právo na náhradu trov konania neuplatnil.

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 11. februára 2015 sp. zn. 4 Co 222/2014 napadnutý rozsudok potvrdil [§ 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ako aj s odôvodnením jeho rozsudku. K námietkam odvolateľov, ktorí vytýkali nedostatočné odôvodnenie rozsudku uviedol, že odôvodnenie rozsudku súdom prvej inštancie zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2 O.s.p. na riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Rozhodnutie súdu prvej inštancie označil za hospodárne, keď rozhodol vo veci po vyhodnotení, že žalobu je potrebné pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zamietnuť. Súd vo veci rozhodol po tom, čo účastníkov poučil podľa § 120 ods. 4 O.s.p. a títo žiadne ďalšie dokazovanie nenavrhl. Jeho rozhodnutie nemohlo byť prekvapivým, pretože vyhodnotenie, či majú žalobcovia naliehavý právny záujem na požadovanom určení, je základným predpokladom prípustnosti určovacej žaloby. Odvolací súd z predloženého spisu a z dedičských rozhodnutí, z ktorých žalobcovia vyvodzovali svoj nárok na určenie vlastníctva k novovytvoreným parcelám z nehnuteľností, zapísaných na liste vlastníctva vo vlastníctve žalovaného, zhodne so súdom prvej inštancie zistil, že ani z jedného dedičského rozhodnutia (sp. zn. 30 D 985/2007, Dnot 116/2007 a sp. zn. 30 D 959/2007, Dnot 107/2007) nevyplyva, že by predmetné novovytvorené parcely, a to parcela č. XXX/XXX záhrada vo výmere XXX m² a parcela č. XXX/XXX zastavané plochy a nádvoria vo výmere XXX m², resp. tá konkrétna časť parcely č. XXX/XX, z ktorej boli vytvorené novovytvorené parcely, bola predmetom dedičského konania po poručiťoch W. Z. a L. Z., rod. Q.. Dodal, že za stavu, ak sporné nehnuteľnosti žalobcovia nezdedili, nemôže ich naliehavý právny záujem spočívať v ich neistote ohľadom ich vlastníckeho práva. Žalobcovia by sa mohli za daného stavu domáhať určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch alebo určenia, že ich právní predchodcovia boli ku dňu svojej smrti vlastníckymi týchto nehnuteľností, nie však určenia, že oni sú ich vlastníckymi, resp. spoluvlastníkmi v určených podieloch. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti uvedenému rozsudku podali dovolanie žalobcovia s odôvodnením, že postupom súdov im bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), a to predovšetkým tým, že im upreli právo dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom, odňatím možnosti náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu. Mali za to, že záver súdov oboch inštancií, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem, je nesprávnym právnym posúdením veci z dôvodu absencie vykonania dôkazu predpísaným spôsobom, listinami ako dôkaznými prostriedkami založenými v súdnom spise (§ 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p.). Uviedli, že z nesprávneho právneho výkladu súd prvej inštancie ako aj odvolací súd vyvodili nesprávny právny záver, ktorý premietli do odôvodnenia svojich rozhodnutí tým, že nepochopili legitímny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcami k sporným nehnuteľnostiam, a tak len tolerujú nezákonnosť nadobudnutia v súčasnosti sporných nehnuteľností súčasnými tzv. katastrálnymi vlastníckymi. Týmto navodili v predmetnej veci stav právnej neistoty a porušili vlastnícke práva žalobcov, ich práva na súdnu ochranu, teda odopreli im práva konať pred súdom. Z uvedených dôvodov žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na nové rozhodnutie, resp. aby zároveň zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy dovolacieho konania.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa stotožňuje s rozhodnutím odvolacieho súdu, považuje ho za správne a navrhuje dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného opakovane zdôraznili, súdy oboch inštancií pochybili tým, že sa nezaoberali listinnými dôkazmi, ktoré predložili v konaní a ktoré potvrdili ich vlastnícke právo k predmetu sporu, čím im bola odňatá možnosť konať pred súdom.

6. Dovolanie žalobcov bolo podané do 30. júna 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) advokátom zastúpená strana (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolaťel ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritorneho dovolacieho prieskumu.

8.1. Dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)], vyvolali procesný účinok umožňujúci, a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8.2. Tie dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

9. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaníí uvedených v bode 8.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaníí a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaníí nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolanííach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

10. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

11. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaníím možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

12. V danom prípade je dovolaníím napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky tých rozsudkov uvedených v § 238 O.s.p., proti ktorým bolo dovolanie prípustné.

13. Dovolanie žalobcov by vzhľadom na vyššie uvedené vyvolalo nimi sledovaný procesný účinok iba vtedy, ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v ustanoveniach § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p.

13.1. Dovolaťelia procesné vady konania, ktoré sú uvedené v ustanovení § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/

O.s.p., nenamietali a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

13.2. Žalobcovia tvrdia, že im bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

14. Dovolatelia namietali, že súdy im odňali možnosť konať pred súdom tým, že nevykonali dokazovanie listinnými dôkazmi, ktoré v konaní predložili a ktoré potvrdzujú ich vlastnícke právo k predmetu sporu a nezaoberali sa tiež dôkazmi, ktoré podľa nich jednoznačne potvrdzujú vlastnícke právo ich právnych predchodcov k pôvodnej parcele č. 1629, vedenej v PKV č. 709 pre katastrálne územie Malinovo. K vykonaniu a hodnoteniu dôkazov súdy podľa dovolateľov pristupovali formalisticky.

14.1. K založeniu prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nevedlo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, prípadne nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov, resp. predložených listinných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97).

14.2. Najvyšší súd už v minulosti opakovane zdôraznil, že pre záver o existencii procesnej vady konania uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. (teda aj vady uvedenej v písmene f/) nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil takej vady; rozhodujúcim bolo výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (vid' napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

15. Podľa názoru žalobcov došlo v danom prípade k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Žalobcovia tu síce správne označili dovolacie dôvody, ani nimi tvrdená procesná vada alebo nesprávne právne posúdenie však prípustnosť dovolania do 30. júna 2016 nezakladali.

15.1. Dovolatelia v dovolaní spochybňujú správnosť právneho záveru súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení ich vlastníckeho práva k označeným nehnuteľnostiam, spochybňujú správnosť právneho posúdenia, na ktorom spočíva dovolaním napadnutý rozsudok.

15.2. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15.3. Samo nesprávne právne posúdenie ale do 30. júna 2016 nezakladalo prípustnosť dovolania (vid' R 54/2012 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

16. K vyššie uvedenému treba pripomenúť konštatovanie ústavného súdu, že „prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“ (vid' IV. ÚS 196/2014).

17. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcov, ktoré bolo v čase podania neprípustné, nevyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočniť meritórny dovolací prieskum (§ 470 ods. 2 CSP). Vzhľadom na to bolo dovolanie žalobcov odmietnuté podľa § 447 písm. c/ CSP.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.